

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení rigorozantky:	Mgr. Aneta Slaná
Téma práce:	Výhrada soupisu a odpovědnost za dluhy zůstavitele
Rozsah práce:	265 094 znaků včetně mezer (dle prohlášení autorky)
Datum odevzdání práce:	25. 05. 2021 (elektronická i tištěná podoba)
Jméno a příjmení oponenta:	JUDr. Vít Lederer, Ph.D.

1. Stanovení cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu

Rigorozantka předložila k posouzení práci na téma „Výhrada soupisu a odpovědnost za dluhy zůstavitele“, které lze považovat za aktuální a dobře zvolené. O jeho aktuálnosti svědčí zejména skutečnost, že se již objevila iniciativa novelizovat právní úpravu dědického práva, včetně návrhu na zrušení neomezené odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele a navrácení k dřívější koncepci, podle níž dědic bez dalšího odpovídal jen do výše ceny nabytého dědictví. Otázka, která z obou uvedených koncepcí je vhodnější a lépe odpovídá současným společensko-ekonomickým poměrům, nabízí široký výkladový prostor a vybízí rovněž k širšímu komparativnímu vhledu do cizích právních úprav. Autorka si za cíl předkládané práce vytyčila „komplexní rozbor institutu výhrady soupisu a odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele a zodpovědět téměř veškeré nejasné otázky, které mohou v souvislosti s tématem vyvstat“ (s. 1). V zásadě lze říci, že tento cíl splnila, avšak přece jen s výhradou toho, že ne tak úplně. Velmi aktuální otázkou, která souvisí s otázkou přechodu dluhů zůstavitele na dědice a také s ochranou nepominutelných dědiců, je problematika vztahu institutu svěrenského fondu a dědického práva. Domnívám se, že komplexní rozbor, o kterém se autorka v rámci vymezení cíle své práce zmiňuje, by měl zahrnovat vlastní autorčiny postoje i k této otázce. Širší mohla být i komparativní část, která zahrnuje pouze srovnání s rumunskou právní úpravou. Jde-li o odpovědnost za dluhy zůstavitele, v Evropě se můžeme setkat s přístupy, které jsou nestandardní, jako je např. úprava švédská, podle které dluhy hradí sama pozůstalost (má jakousi právní osobnost) s tím účinkem, že věřitelé jsou uspokojeni jen do hodnoty, která je v pozůstalosti. Čtenáře by pak jistě především zajímalo, jestli se – z pohledu rozsahu odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele – podobně přísná úprava objevuje v současné době i jinde v Evropě či ve světě. Nutno podotknout, že zvolené téma je náročnější na teoretické znalosti a vzhledem k tomu, že právní úprava institutu výhrady soupisu v účinném občanském zákoníku je stále relativně nová a v teorii ne zcela probádaná, tak i na získávání vstupních údajů. Autorka pracovala především metodou analytickou, resp. deskriptivní, historickou a srovnávací.

2. Formální a systematické členění rigorózní práce

Předložený text je přehledný a je jasně rozdělen. Jeho struktura je logická, přičemž jednotlivé výklady na sebe navazují. Poněkud nestandardní je celkový počet kapitol – hlavních tematických celků, kterých je celkem čtrnáct. Práci nechybí úvod ani závěr.

3. **Rozsah a úroveň použitých zdrojů, bibliografické citace, poznámkový aparát**

Při zpracování díla autorka použila odpovídající množství zdrojů nejrůznějšího charakteru, na které správně odkazuje v souladu s předepsanou citační normou. Kladně hodnotím fakt, že nepracovala pouze s komentářovou literaturou, ale kritickému hodnocení podrobila také zdroje časopického charakteru – relevantní odborné články vztahující se k předmětné problematice. K tomu je třeba dodat, že zvolená literatura je reprezentativní, ke škodě věci však zahrnuje téměř výlučně prameny domácí právní nauky. Je třeba přihlédnout k tomu, že autorka byla do značné míry odkázána na historickou literaturu a judikaturu. Mohla však mnohem více využít zahraničních pramenů. Poznámkový aparát je adekvátní.

4. **Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava rigorózní práce**

V práci jsem neshledal zásadnější gramatické nedostatky. Určité připomínky mám nicméně ke stylistické úrovni práce a k používání právní terminologie. Autorka se na některých místech vyjadřuje neobratně (např. „odpovědnost dědice za pohledávky“ na s. 3; „provedení soupisu by postrádalo smysl a účel tohoto institutu“ na s. 12; „pořízení pro případ smrti by neobživilo“ na s. 14; „Proto bych se držela pro začátek tohoto faktu i pro dědice následného“ na s. 15; „Přední dědic má dokonce nižší postavení ve chvíli, ...“ na s. 15; „se v tomto případě odpovědnost za dluhy dědice za splnění odkazů užije analogicky“ na s. 19; „takové pojmání vytváří nejistotu ohledně právního řádu“ na s. 21) a někdy až příliš lidovým jazykem, který by se v právním textu neměl objevovat (např. „dřív nemusel dědic téměř hnout prstem“ na s. 5; „věřím, že i více volnomyslné lidi takový dopis nenechá chladnými“ na s. 5–6; „ti méně rozumově obdaření“ na s. 6; „dědic bude žel odpovídat“ na s. 10;). Vytknout lze dále označování práva dědice na výhradu soupisu pozůstalosti jako práva „nezadatelného“ (viz s. 3, s. 7 a s. 17), neboť výraz nezadatelnost práva se používá v jiném významovém smyslu, než v jakém se ho snažila uplatnit autorka. Z hlediska formální úpravy by práci slušelo estetičtější uspořádání hypertextových odkazů nacházejících se v poznámkách pod čarou.

5. **Formulace vlastních závěrů a odborná kvalita rigorózní práce**

Rigorozantka prokázala, že problematika, kterou se zabývala v předložené práci, je jí blízká a náležitě se v ní orientuje. Se svým vědeckým úkolem se vypořádala relativně zdařile a dané téma zpracovala způsobem odpovídajícím stanoveným požadavkům. Lze ocenit fakt, že práce nepůsobí kompilačně-deskriptivním přístupem, ale obsahuje řadu vlastních úvah a inspirujících závěrů autorky. Pozitivně hodnotím především snahu autorky konfrontovat cizí názory (např. Nývltová, Novobilský, Volný, Šešina), polemizovat s nimi, dále je rozvíjet a případně nabízet vlastní řešení zkoumaných otázek. Vyzdvihnout je konečně třeba zdařilou práci autorky s judikaturou. Na základě výše uvedených důvodů docházím k závěru, že předložená práce splňuje požadavky, jež jsou kladeny na kvalifikační práce tohoto druhu, a že tedy naplňuje standardy práce rigorózní.

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Předložená práce osvědčuje schopnost samostatného tvůrčího přístupu autorky při zpracovávání zvoleného tématu, který se
---	---

	<p>očekává u rigorózních prací ve smyslu rigorózního řádu. Práci proto doporučuji k obhajobě.</p> <p>U ústní obhajoby by se autorka mohla vyjádřit k následujícím otázkám:</p> <ol style="list-style-type: none"><i>1. Jaké jsou argumenty pro a proti zachování současné koncepce neomezené odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele?</i><i>2. K jaké koncepci odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele se autorka osobně přiklání a proč? K původní (OZ 1964) nebo současné (OZ 2012) koncepci?</i>
--	---

V Praze dne 08. 10. 2021

JUDr. Vít Lederer, Ph.D.
oponent